

ZAKON

O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA

International
Labour
Organization

„Ova publikacija štampana je uz podršku (Biroa za poslodavačke aktivnosti) Međunarodne Organizacije Rada. Odgovornost za stavove izražene u ovoj publikaciji snosi autor. Međunarodna organizacija rada (MOR) ne snosi odgovornost za ispravnost, točnost i pouzdanost materijala, informacija ili stavova iznesenih u ovoj publikaciji.”

Sadržaj

1. ANALIZA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA	5
2. OSVRT NA PRIJEDLOG ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA (Autor: Prof.dr.sc. Ivo Rozić)	14
<i>UVOD.....</i>	<i>14</i>
<i>Predložena rješenja</i>	<i>16</i>
<i>Načela Zakona.....</i>	<i>16</i>
<i>Mirno rješavanje sporova.....</i>	<i>17</i>
<i>Postupak mirenja.....</i>	<i>18</i>
<i>Postupak arbitraže</i>	<i>19</i>
<i>Miritelji i arbitri</i>	<i>20</i>
<i>Nadzor nad primjenom zakona</i>	<i>20</i>
ZAKLJUČAK.....	21
3. PRIJEDLOG UPFBIH "PRIJEDLOG ZAKON O MIRNOM RJEŠAVANJU RADNIH SPOROVA“	24
4. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU RADNIH SPOROVA (Autor: Prof.dr.sc. Ivo Rozić).....	40
<i>I - Ustavni osnov</i>	<i>40</i>
<i>II- Razlozi za donošenje zakona</i>	<i>40</i>
<i>III- Obrazloženje predloženih pravnih rješenja</i>	<i>41</i>
<i>IV - Finansijska sredstva</i>	<i>43</i>

Pripremlilo Udruženje poslodavaca FBiH

ANALIZA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA

Primarno istraživanje obavljeno je na uzorku od 144 kompanije. Anketni upitnik poslan je na 200 adresa od kojih je 144 odgovorilo u ostavljenom roku. Znači, odgovorilo je $\frac{3}{4}$ kompanija, dok 56 kompanija nije uzelo učešća u istraživanju. Kako se uglavnom radi o malim i mikro kompanijama koje zbog malog broja zaposlenih nemaju izražen problem radnih sporova, možemo reći da imamo sasvim zadovoljavajući statistički uzorak koji obezbjeđuje visok nivo tačnosti podataka, a koji se koriste za statističku obradu i analizu.

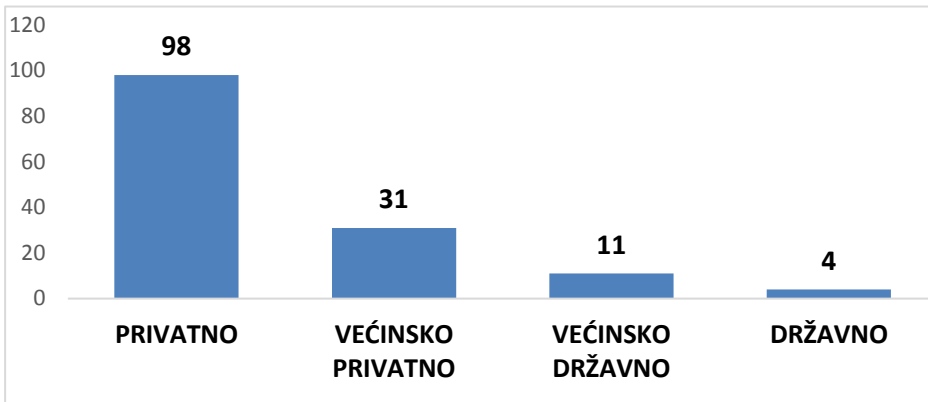
Prilikom izrade statističkog uzorka vodili smo računa da imamo adekvatnu geografsku zastupljenost, kao i zastupljenost po osnovu djelatnosti, veličine kompanije i vrste vlasništva.

Budući da je $\frac{3}{4}$ kompanija ispunilo anketne upitnike, možemo utvrditi da statistički uzorak gotovo do kraja i zadržan nakon obavljene ankete.

Što se tiče oblika vlasništva $\frac{2}{3}$ kompanija bilo je iz privatnog sektora, a ako uzmemo u obzir i kompanije u mješovitom vlasništvu sa većinskim privatnim kapitalom, jasno je da je samo cca deset posto anketiranih iz državnih ili većinski državnih kompanija. Radi se o disproorciji tog broja sa brojem kompanija u državnom ili većinski državnom vlasništvu u našem članstvu (manje od 5%) ali mislimo da se time neće narušiti autentičnost stavova našeg članstva.

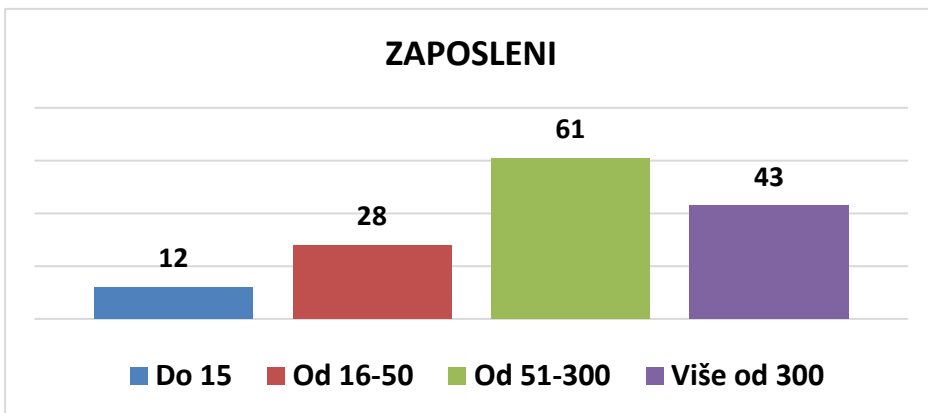

Grafikon 1.

Vodili smo računa da u istraživanju, proporcionalno, budu zastupljene mikro, male, srednje i velike kompanije. Zbog statističkog uzorka, važno je napomenuti da anketirane kompanije zapošljavaju cca 17% svih zaposlenih u privredi FBiH.

Grafikon 2.

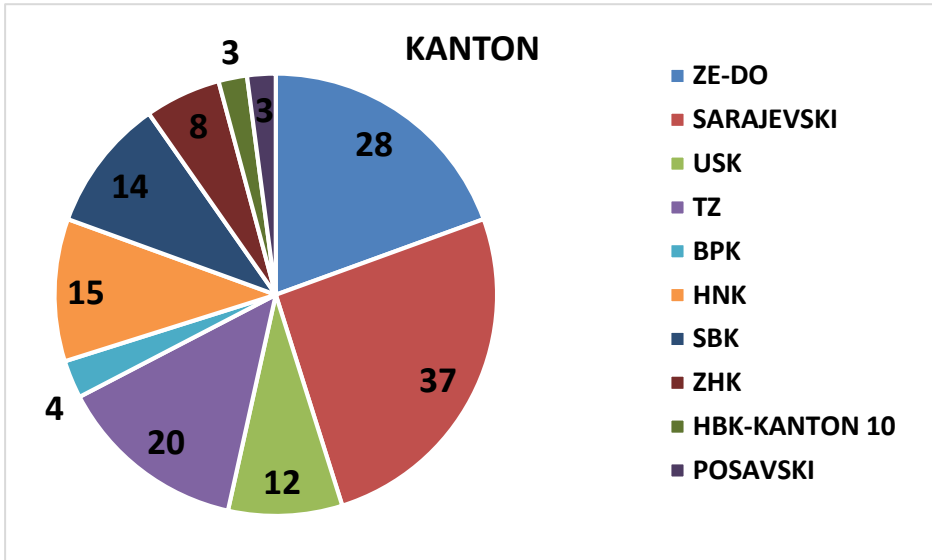

Anketirane su kompanije iz svih deset kantona i to na način da je u statističkom uzorku predviđen proporcionalan broj kompanija u odnosu na veličinu kantona i stepen razvijenosti. Broj anketiranih kompanija uglavnom odgovara uzorku. Najviše odgovora dobili smo iz tri najveća kantona koji čine više od 2/3 ekonomske snage Federacije BiH i zapošljavaju isto toliko radnika. Zastupljenost kompanija iz ostalih sedam kantona je uglavnom adekvatna njihovoj zastupljenosti u našem članstvu,

kao i njihovom učešću u GDP-u i broju zaposlenih. Znači, statistički uzorak gotovo u cijelosti odgovara i njihovom uticaju na ekonomski razvoj i broju zaposlenih u FBiH.

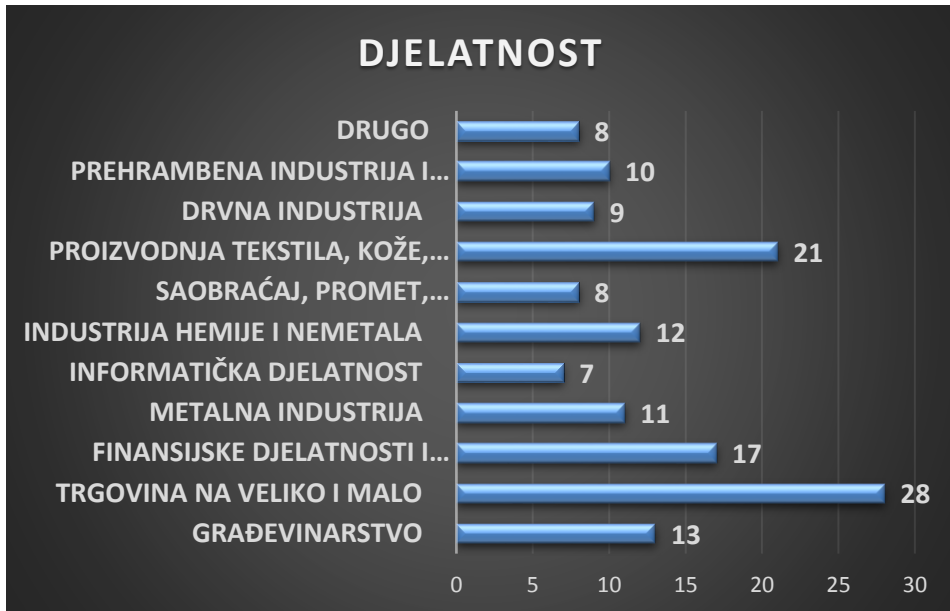
Grafikon 3.

Najviše odgovora dobili smo od kompanija iz djelatnosti trgovine i proizvodnje tekstila, kože i obuće. Kompanije iz ovih djelatnosti su među najzastupljenijim u našem članstvu, a zapošljavaju i najveći broj radnika. Zbog brojnosti tih kompanija u našem članstvu to je i bilo za očekivati. Kompanije iz ove oblasti, prirodnom posla, imaju interes za adekvatnu zaštitu na radu jer imaju najveći broj radnih sporova. Zanimljivo je da imamo veliku zastupljenost kompanija iz finansijske djelatnosti, koja je neproporcionalna njihovom broju u našem članstvu. Međutim kompanije iz te djelatnosti kao što su: banke, osiguravajuće kuće i fondovi, imaju izražen problem sa brojem radnih sporova.

Grafikon 4.

Potpuno je prirodno da su kompanije iz oblasti IT, telekomunikacija i sl. pokazale manji interes za učešće u anketi, jer zbog vrste posla, nemaju toliko problema u ovoj oblasti. Međutim nemamo odgovor zašto je relativno malo kompanija iz djelatnosti saobraćaja i građevinske djelatnosti uzelo učešće u anketi.

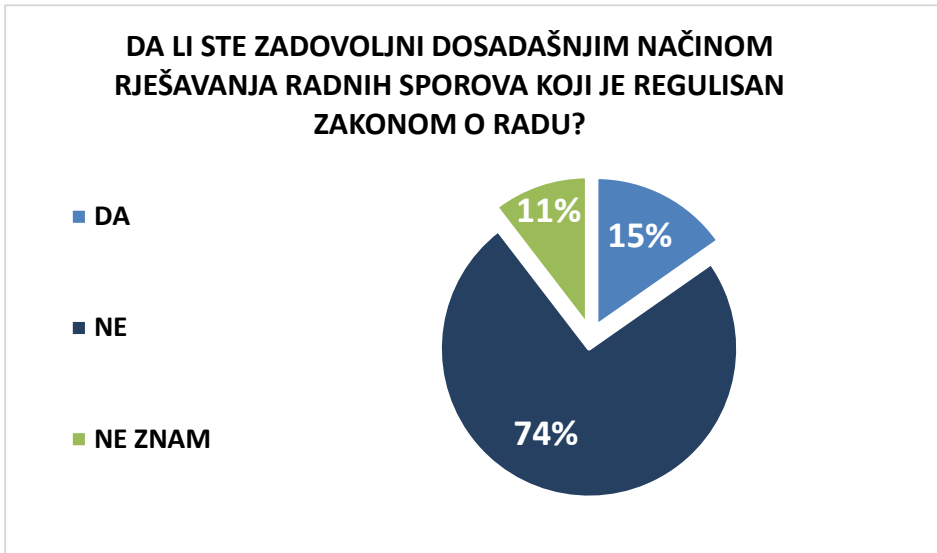
Statističkom obradom utvrđeno je da sintetički podaci dobiveni anketom mogu imati odstupanje od tačnosti (+-3%), a analitički podaci mogu odstupati do deset posto. Znači radi se o visokom procentu tačnosti dobijenih podataka i rezultati ankete predstavljaju autentične stavove poslodavaca FBiH.

Na pitanje da li ste zadovoljni načinom rješavanja radnih sporova koji je regulisan Zakonom o radu, 74% anketiranih ili njih 107, se izjasnilo da nije. Među 26% anketiranih koji su zadovoljni postojećim rješenjima iz zakona ili se nisu izjasnili o tome uglavnom su male i mikro kompanije, koje nemaju izražen problem sa velikim brojem radnih sporova. Također treba imati u vidu da je mirno rješavanje sporova relativno nov i relativno

nepoznat pojam za najveći broj naših kompanija. To se vidi i iz podatka da više od 90% ispitanih ili nije uopšte koristilo taj institut ili je to činilo rijetko.

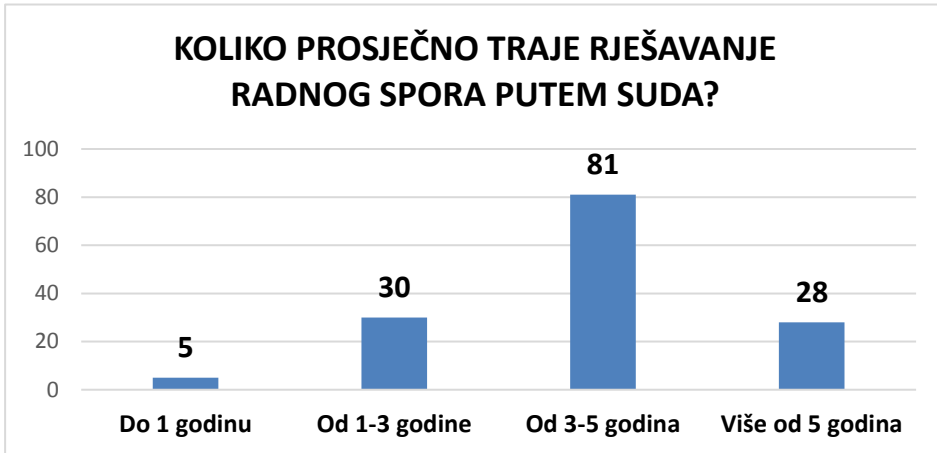
Grafikon 5.

Iz ankete je vidljivo da poslodavci imaju veliki problem sa dužinom trajanja radnih sporova. U 56% slučajeva radni sporovi traju 3-5 godina, a u deset posto slučajeva čak duže od pet godina. Do tri godine traju radni sporovi u 20% slučajeva, a broj radnih sporova koji se riješe do godinu dana je zanemarljiv. Ovi podaci imaju visok stepen podudarnosti sa podacima o prosječnom trajanju sporova koje smo dobili od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, doduše, za 2012. godinu. To stvara veliku pravnu nesigurnost, a i znatno poskupljuje troškove radnog spora.

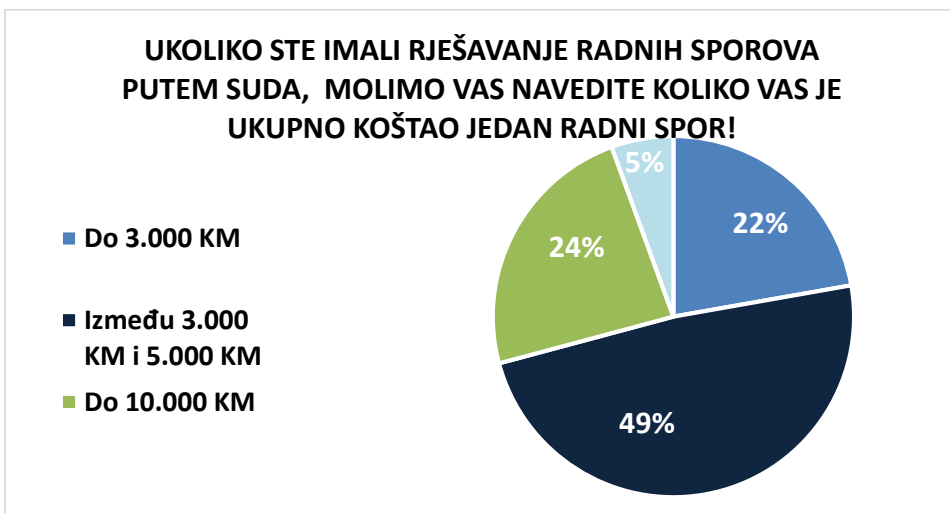

Grafikon 6.

To je vidljivo iz odgovora na sljedeće pitanje o prosječnom koštanju jednog radnog spora. U najvećem broju slučajeva radni sporovi koštaju između 3.000 KM i 10.000 KM (1.500-5.000 Euro). Nije zanemarljiv ni broj radnih sporova koji su poslodavce koštali i više od 10.000 KM. Zato i ne čudi da se više od 4/5 anketiranih izjasnilo da je neophodno uvesti institut mirnog rješavanja sporova i da ga treba definisati novim zakonom. Kao razloge za to naveli su ubrzanje rješavanja radnih sporova i smanjenje njihovih troškova.

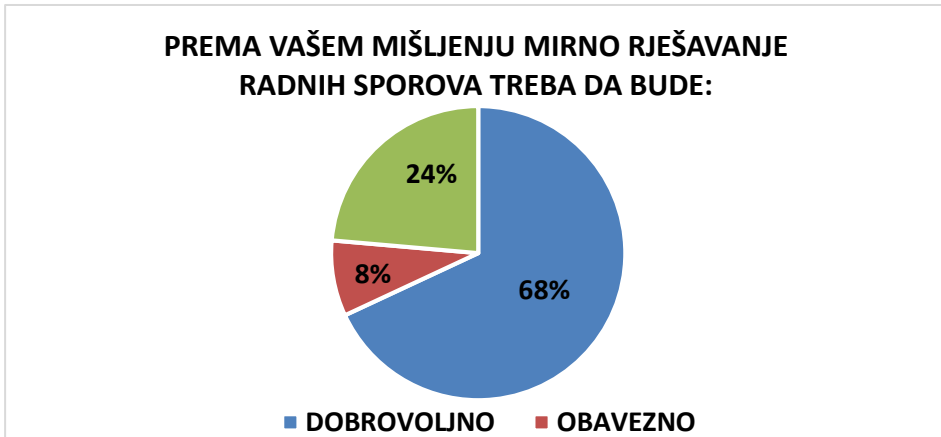
Grafikon 7.

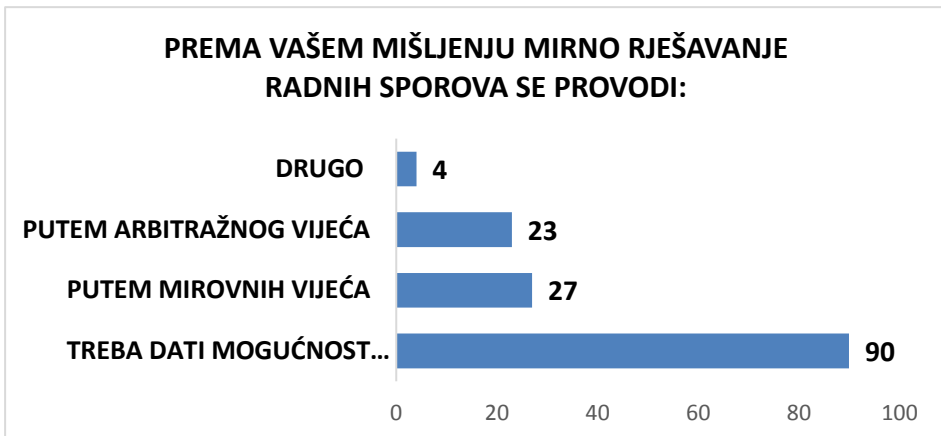
Daleko najveći broj anketiranih poslodavaca, njih skoro 70%, smatra da postupak mirnog rješavanja radnih sporova treba biti dobrovoljan, a samo njih osam posto smatra da treba biti obavezan. Uopredno-pravna analiza propisa u zemljama koje poznaju ovaj institut takođe je pokazala da najbolje rezultate daju dobrovoljni načini mirnog rješavanja radnih sporova.

Grafikon 8.

Izuzetno je značajno da je gotovo 2/3 anketiranih mišljenja da treba omogućiti da se mirno rješavanje sporova rješava i putem osnivanja mirovnih vijeća ali i arbitražnih vijeća. Zanimljivo je da broj poslodavaca smatra da treba uvesti neke druge institute za mirno rješavanje sporova.

Grafikon 9.

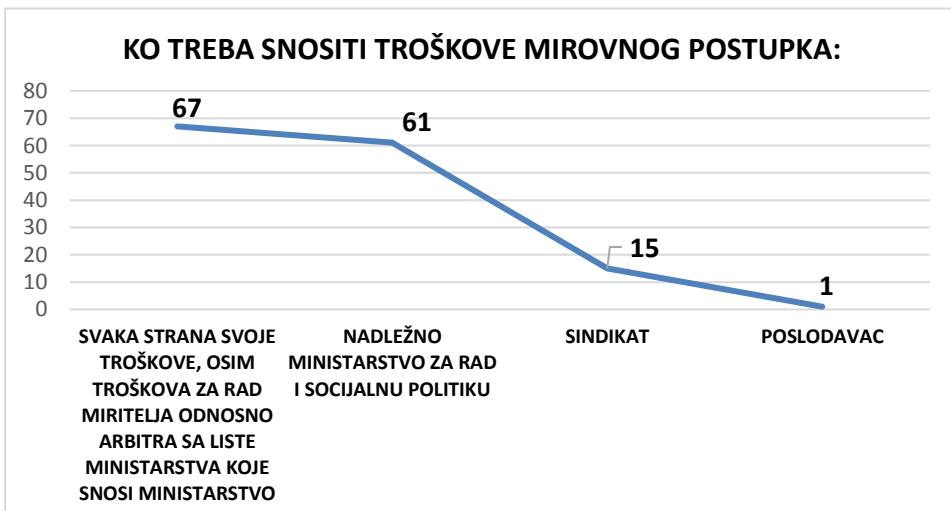
Iz dobijenih anketnih podataka, nesumnjivo je da se postupak mirenja treba završiti najdalje u roku od 60 dana, s tim da 2/3 anketiranih smatra da se postupak mirenja treba okončati za manje od 30 dana a skoro ¼ poslodavaca smatra da taj postupak treba biti i kraći od 15 dana.

Grafikon 10.

Što se tiče snošenja troškova mirnog rješavanja sporova 2/3 poslodavaca smatra da njihove troškove treba da snosi ministarstvo a nešto manji broj njih smatra da svaka strana treba da snosi svoje troškove osim troškova arbitra ili miritelja, koje treba da snosi Ministarstvo.

Grafikon 11.

Pripremio Prof.dr.sc. Ivo Rozić

OSVRT NA PRIJEDLOG ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA

1. UVOD

Prijedlog Zakona o mirnom rješavanju sporova predstavlja jedan od značajnijih koraka u procesu izgradnje modernog radnog zakonodavstva Federacije Bosne i Hercegovine započetog donošenjem novog Zakona o radu. Naime, jedna od nedovoljno uređenih oblasti postojećeg radnog zakonodavstva predstavlja i oblast mirnog rješavanja (individualnih i kolektivnih) radnih sporova koja u postojećem zakonodavstvu nije regulirana posebnim zakonom nego odredbama Zakona o radu¹². Treba istaći da je pitanje mirnog rješavanja sporova u Republici Srpskoj uređeno još 2009. godine kada je donesen Zakon o mirnom rješavanju radnih sporova³, da bi 2016. godine bio donesen potpuno novi zakon⁴.

U cilju izbjegavanja različitog normiranja materije mirnog rješavanja sporova kroz odredbe drugih zakona (Zakon o radu⁵, Zakon o štrajku⁶) javlja se potreba njenog jedinstvenog regulisanja kroz odredbe

¹Historijski posmatrano mogućnost mirnog rješavanja individualnih radnih sporova po prvi put je regulirana odredbama ranijeg Zakona o radu ("Službene novine Federacije BiH", br. 43/99, 32/00 i 29/03), dok su prethodno, u skladu sa odredbama Općeg republičkog kolektivnog ugovora SR BiH („Sl. list SRBiH“, broj 24/90) ovi alternativni načini rješavanja radnih sporova su bili vezani isključivo za kolektivne radne sporove.

²Određene odredbe o mirnom rješavanju sporova sadrži i tekst Prijedloga Zakona o štrajku koji je također u parlamentarnoj proceduri. Navedeni Prijedlog Zakona o štrajku predviđa dva načina rješavanja sporova: mirno (odnosno, sporazumno) rješavanje sporova i arbitražu. Prema njegovim odredbama štrajkački dobor i pregovaračko tijelo koje odredi poslodavac dužni su nakon donošenja i dostavljanja odluke o štrajku da cijelo vrijeme prije i tokom štrajka pokušavati sporazumno riješiti spor ili nastali spor povjeriti mirovnom vijeću, kao posebnom tijelu za mirenje koje strane sporazumno formiraju. Drugi način rješavanja spora je arbitraž, s tim da je odluka arbitraže konačna i obvezujuća i protiv iste ne postoji mogućnost vođenja sudskog spora.

³„Sl. glasnik RS“, br. 71/09 i 100/11.

⁴„Sl. glasnik RS“, broj 91/16.

⁵Čl. 150.-155. Zakona o radu.

⁶Čl. 10.-12. prijedloga Zakona o štrajku.

posebnog zakona. Potreba donošenja posebnog zakona o zaštiti na radu se očituje i u potrebi zaokruživanja sistema radnog zakonodavstva.

Pod pojmom „*mirno rješavanje sporova*“ podrazumijeva se oblik rješavanja individualnih i kolektivnih radnih sporova sporazumom strana. S obzirom na naprijed navedeno, vjerovatno prikladniji naziv od „*mirnog rješavanja sporova*“ bi bio „*sporazumno rješavanje sporova*“⁷.

Krajem dvadesetog i početkom dvadesetprvog stoljeća dolazi do krize uobičajenih načina rješavanja sporova, koja se očituje u sporom i neučinkovitim rješavanju sporova od strane pravosuđa. To je zasigurno bio jedan od pokretača afirmacije alternativnog rješavanja sporova općenito. U tom kontekstu se javlja i potreba za uspostavljanjem mehanizama alternativnih rješavanja sporova i u oblasti rada i radnih odnosa. Putem njega ostvaruje se više efekata, a prije svega, unaprjeđuje nivo pristupa pravdi putem ubrzanja postupka rješavanja sporova. U tom kontekstu svi socijalni partneri imaju interes za uvođenjem ovog mehanizma. Naime, iako su prema odredbama Zakona o parničnom postupku radni sporovi hitne prirode, i kao takvi predstavljaju prioritete u radu, takvi sporovi, nažalost, traju godinama⁸ što stvara i produbljuje ozbiljne i trajne nesporazume između radnika i poslodavaca te uzrokuje društveno nepovoljne odnose. Takvi sporovi se nepovoljno održavaju na socijalni status i egzistenciju radnika, ali i na ekonomsku poziciju poslodavaca. Troškovi ovih sporova⁹ opterećuju radnike. Stoga, i radnici i poslodavci imaju interes od sporazumnog rješavanja istih, posebno kod kolektivnih radnih sporova, jer se njime izbjegavaju štetne posljedice štrajka, te se kroz učešće strana zajednički i sporazumno, brzo i efikasno

⁷ „Sam izraz 'mirno rješavanje sporova' u svojoj biti je ambivalentan. Prema konotaciji bliži javnom, pa i međunarodnom pravu, gdje se 'mirno' (konsenzualno) rješavanje može kontrastirati rješavanju putem nametanja rješenja (pritiscima, silom, pa čak i ratnim opcijama), taj je izraz prešao i u privatno pravo, gdje je postao sinonim za konsenzualna rješenja.“ -Uzelac Alan i dr., „Aktualni trendovi mirnog rješavanja sporova u Hrvatskoj: Dosezi i ograničenja“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 60, broj 3, Zagreb, 2010. godine, str. 1266.

⁸Prosječno trajanje radnih sporova pred sudovima u Bosni i Hercegovini u 2013. godini je bilo 457 dana (<https://www.atvbl.com/vsts-predugo-cekanje-na-rjesavanje-sudskih-predmeta>), što, iako se se uklapa u regionalni prosjek (Srbija: više od dvije godine - Kićanović Olga, „Prednosti vansudskog rešavanja radnih sporova: zakonske i potencijalne mogućnosti“, Radno i socijalno pravo, vol. XVIII, br. 1, Beograd, 2014. godine, str. 272; Hrvatska: 512 dana - <http://www.h-alter.org/vijesti/na-cijoj-je-strani-pravosuđe>), predstavlja poraznu činjenicu za bosanskohercegovačko pravosuđe, ali i društvo u cjelini.

⁹Procjena je da ovi sporovi radnike koštaju u prosjeku oko 3.000 KM; u Srbiji oko 2.200 eura.

otklanjaju sporovi što „*stvara ozračje pomirenja i povjerenja*“¹⁰. Država također ima interes da se sporazumno rješavaju sporovi, jer isto rasterećuje sudove od vođenja dugotrajnih i iscrpljujućih postupaka, otklanja negativne posljedice parničenja što utiče na ostvarenje socijalne pravde i opće stabilnosti društvenog uređenja¹¹.

Treba istaći da institut mirnog rješavanje radnih sporova predstavlja mehanizam za ostvarivanje prava iz radnog odnosa kroz specifičan oblik socijalnog dijaloga. Iako proizašao iz nužnosti, ovaj način rješavanja sporova treba afirmirati i podržati te, u tom smislu, treba socijalne partnere, ali i širu javnost, upoznati sa njihovim prednostima. Konačno, Prijedlog zakon je usklađen sa Preporukom o dobrovoljnom mirenju i arbitraži broj 92 iz 1951. godine¹² Međunarodne organizacije rada koja, istina šturo, upućuje države članice na uređenje ove značajne oblasti.

2. Predložena rješenja

2.1. Načela Zakona

Općenito gledajući, osnovna načela izvensudskog rješavanja sporova su: dobrovoljnost, autonomnost, hitnost, nepristrasnost i povjerljivost¹³. U skladu s tim, u Prijedlogu zakona je kao temeljno načelo istaknuto načelo dobrovoljnosti, budući da strane u sporu o mirnom rješavanju istog, kao i izboru miritelja ili arbitara odlučuju dobrovoljno. Doduše, primjena ovog načela je različita u odnosu na to da li se radi o mirenju ili arbitraži. U skladu sa tim načelom je i pravilo da svaka strana snosi svoje troškove, osim troškova miritelja odnosno arbitra koje snosi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike. Navedeni prijedlog da strane nisu dužne snositi troškove miritelja, odnosno arbitra, mogao bi pozitivno uticati na broj mirenja, odnosno arbitraža u radnim sporovima.

¹⁰Uzelac Alan i dr., op. cit., str. 1286.

¹¹Ibid, str. 1285.

¹²http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_ILO_CODE:R092.

¹³Kičanović Olga, op. cit., str. 271.

Mirenje se zasniva na pružanju pomoći stranama u sporu da zajednički, sporazumno dođu do najprihvatljivijeg rješenja svog spora, dok se arbitraža zasniva na povjeravanju ovlaštenja arbitru da spornu situaciju samostalno riješi¹⁴.

2.2. Mirno rješavanje sporova

Prijedlog zakona predviđa da se u slučaju kolektivnih radnih sporova provodi postupak mirenja koje provodi mirovno vijeće, izuzev ukoliko strane nisu ugovorile drugačiji način mirnog rješavanja sporova. Razuman rok za okončanje postupka mirenja je 30 dana te nakon proteka istog, odnosno u slučaju neuspješnog mirenja strane u sporu mogu podnijeti tužbu nadležnom sudu, u rokovima koji teku od dana okončanja postupka mirenja. Navedene odredbe implicitno ukazuju na obveznost provođenja postupka mirenja u kolektivnim radnim sporovima, što imajući u vidu opći društveni značaj tih radnih sporova predstavlja poželjnu aktivnost. S druge strane kod individualnih radnih sporova je propisano da se prije podnošenja tužbe poslodavac i radnik mogu sporazumjeti o mirnom rješavanju spora. U slučaju individualnih radnih sporova nema izričite zakonske odredbe koja obavezuje na postupak mirenja nego se radniku ostavlja mogućnost izbor najadekvatnijeg oblika zaštite njegovih prava. Dakle, mirenje ne predstavlja obavezan oblik rješavanja individualnih radnih sporova, nego je ostavljeno kao mogućnost. Slično kao i kod kolektivnih radnih sporova, ukoliko se postupak mirenja ne okonča u razumnom roku (najduže 30 dana), odnosno u slučaju neuspješnog mirenja strane u sporu mogu podnijeti tužbu nadležnom sudu, u rokovima koji teku od dana okončanja postupka mirenja.

Postupak mirenja provode mirovna vijeća koja mogu biti formirana za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine i za teritoriju kantona. Prijedlog zakona uređuje pitanje sastava, načina izbora i načina vođenja postupka mirenja samo za Mirovno vijeće za teritoriju Federacije BiH, dok

¹⁴Dedić Sead, Gradašćević-Sijerčić Jasminka, „Radno pravo, drugo novelirano i prošireno izdanje“, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2005. godine, str. 444.

je pitanje formiranja, sastava, načina rada i drugih pitanja kantonalnih mirovnih vijeća ostavljeno da bude regulirano propisima kantona. Istine radi, treba istaći da je zakonom propisano da će do normativnog reguliranja pitanja rada i funkcioniranja mirovnih i arbitražnih vijeća za područje kantona primjenjivati se federalni zakon, što predstavlja dobro rješenje kako primjena zakona na kantonalnim nivoima ne bi bila izbjegnuta. Mirovno vijeće za teritoriju Federacije BiH sastoji se od tri člana od kojih su po jedan predstavnik strana te miritelja, kao nezavisne i stručne osobe koju strane zajednički izaberu sa Liste miritelja koju utvrđuje federalni ministar rada i socijalne politike. Imenovanje Mirovnog vijeća vrši se rješenjem protiv kojeg je isključena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Prijedlogom zakona je Mirovnom vijeću dato u nadležnost da utvrdi pravila postupka kao i druga pitanja važna za rad Mirovnog vijeća. Ovom odredbom je istaknuto načelo autonomnosti strana, koje samostalno mogu utvrditi načine mirenja.

2.3. Postupak mirenja

Prema Prijedlogu zakona postupak mirenja se pokreće prijedlogom jedne ili obje strane, suglasno, koji se podnosi Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike. Uz prijedlog se dostavlja sva relevantna dokumentacija u vezi sa predmetom spora, sa prijedlogom dokaza. Ukoliko je prijedlog podnijela samo jedna strana, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike će odmah isti dostaviti suprotnoj strani u sporu i pozvati je da se, u roku od pet dana od dana prijema prijedloga, izjasni da li prihvata mirno rješavanje sporova. Strane biraju miritelja sporazumno, sa Liste miritelja, a ukoliko sporazumno podnose zahtjev za mirno rješavanje sporova, onda će u zajedničkom prijedlogu navesti i kojeg su miritelja sa Liste miritelja izabrale. Ukoliko strane u sporu ne postignu suglasnost o izboru miritelja istog će odrediti federalni ministar rada i socijalne politike u roku od tri dana nakon isteka roka za sporazumno imenovanje miritelja.

Miritelj je predsjedavajući Mirovnog vijeća te u tom smislu ima nadležnost da zakazuje sjednice Mirovnog vijeća, prisustvuje razgovorima

strana u sporu, predlaže moguća rješenja, utvrđuje činjenice od značaja za mirno rješavanje spora, daje preporuke u vezi sa načinom rješavanja radnog spora te pruža stručnu i drugu pomoć učesnicima. Miritelj ima pravo i obvezu da traži i prikuplja informacije i dokaze te predloži odgovarajuće vještake, ukoliko je to neophodno Mirovnom vijeću za utvrđivanje činjeničnog stanja i usaglašavanje sporazuma. Postupanje Mirovnog vijeća je hitno te postoji obveza miritelja, kao predsjedavajućeg Mirovnog vijeća da, prvo, u roku od tri dana od prijema dokumentacije zakaže sastanak Mirovnog vijeća, a u narednom roku od tri dana i raspravu.

Rezultat mirenja bi trebao biti sporazum strana u sporu, koji se zaključuje u pisanoj formi te kao takav ima snagu izvršne isprave. Usaglašen tekst sporazuma moraju potpisati strane u sporu i Mirovno vijeće, a jedan primjerak se dostavlja Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike. U slučaju neuspjeha u mirenju, odnosno ako nakon isteka 15 dana od dana održavanja rasprave strane u sporu ne zaključe sporazum, miritelj mirenje proglašava neuspješnim i o tome informiše strane i Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.

2.4. Postupak arbitraže

Ukoliko strane u sporu ne riješe spor mirenjem, a prije nego se odluče na pokretanja sudskog postupka, mogu se suglasiti da rješavanje istog povjere arbitražnom vijeću. Slično Mirovnom vijeću, i arbitražno vijeće ima tri člana, s tim da se članovi Arbitražnog vijeća imenuju sa Liste arbitara, pri čemu svaka od strana imenuje po jednog arbitra, a trećeg arbitra imenuje federalni ministar rada i socijalne politike. I postupanje Arbitražnog vijeća je hitno te se rasprava zakazuje u roku od tri dana od dana dostavljanja dokumentacije. Kao i Mirovno vijeće, i Arbitražno vijeće samostalno utvrđuje svoja pravila postupka. Za razliku od mirenja, arbitraža predstavlja kvazisudski postupak, te raspravom rukovodi predsjedavajući vijeća. Nakon okončanja postupka Arbitražno vijeće donosi svoju odluku koja se mora zasnivati na zakonu, kolektivnom ugovoru i/ili drugom propisu. Odluku Arbitražno vijeće može donijeti i

većinom glasova, ali je ona u svakom slučaju konačna i obavezujuća za strane u sporu (inter partes) te ima snagu izvršne isprave. Odluka se donosi u pisanom obliku i ima sljedeće sastavne dijelove: uvod, dispozitiv, obrazloženje, datum donošenja odluke i imena i potpise arbitara.

2.5. Miritelji i arbitri

S obzirom na značaj i ulogu miritelja i arbitara Prijedlogom zakonom su predviđeni opći uvjeti koje kandidati za miritelje i arbitre moraju ispunjavati. Navedeni uvjeti se tiču državljanstva, stručne spreme i radnog iskustva te prethodne neosuđivanosti. Također, su propisani i uvjeti za prestanak svojstva miritelja i arbitara. Izbor miritelja i arbitara vrši federalni ministar rada i socijalne politike nakon provedenog javnog poziva. Miritelji i arbitri se imenuju na razdoblje od četiri godine. Listu miritelja i arbitara vodi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.

Pored obveze da poslove mirenja ili arbitraže provedu odgovorno, nezavisno i u skladu sa pravilima struke miritelji i arbitri imaju obvezu da redovno informiraju Federalno ministarstvo rada i socijalne politike o tijeku i okončanju postupaka mirnog rješavanja sporova. Pored navedenih obveza miritelji i arbitri imaju i pravo na naknadu za svoj rad koja se isplaćuju iz federalnog proračuna. S obzirom na društveni značaj postupaka mirenja i arbitraže te posebno miritelja i arbitara zakonodavac nameće obvezu i njihovim poslodavcima da im moraju osigurati pravo na odsustvo sa rada bez naknade plaće za vrijeme trajanja mirnog rješavanja sporova.

2.6. Nadzor nad primjenom zakona

Prijedlogom zakona je propisano da nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Federalno ministarstvo rada i socijalne politike, a da inspekcijski nadzor vrši kantonalna, odnosno federalna inspekcija rada. Obzirom da Zakon o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i

Hercegovine¹⁵, prepoznaje upravni nadzor, pretpostavlja se da se radi o toj vrsti nadzora koji obuhvata: (1) nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koja donose organi uprave kojima se rješava u upravnim stvarima u upravnom postupku; (2) nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koja donose pravne osobe/lica sa javnim ovlaštenjima; (3) inspeksijski nadzor¹⁶.

Prijedlogom zakona su predviđene i novčane kazne za prekršaje koji se odnose na nepravilnu primjenu zakona. Tako su predviđene novčane kazne u iznosu od 50 do 500 KM za fizičko lice/osobu, predstavnika strane u sporu, odnosno od 500 do 3.000 KM za strane u sporu, kao pravne osobe/lica, koji postupaju suprotno odredbama zakona. Također, propisana je novčana kazna u iznosu od 500 do 3.000 KM za miritelja, odnosno arbitra koji postupaju suprotno odredbama zakona.

Konačno, sa stupanjem na snagu Zakona o mirnom rješavanju sporova prestat će važiti odredbe čl. 150. do 155. Zakona o radu koje reguliraju pitanje mirnog rješavanja sporova¹⁷. Navedeno je opravdano kako ista materija ne bi bila regulirana, pa makar i identično, u više pravnih propisa, što može dovesti do zabune i pogreški u primjeni propisa.

3. ZAKLJUČAK

Na osnovu navedenog može se izvesti zaključak da predloženi Zakon o mirnom rješavanju sporova predstavlja kvalitativan napredak u oblasti radnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prije svega, navedeni zakon je po svojoj sadržini usklađen sa relevantnim instrumentima Međunarodne organizacije rada (prvenstveno Preporukom o dobrovoljnom mirenju i arbitraži broj 92 iz 1951. godine), kao najznačajnije međunarodne organizacije u oblasti rada. Osim toga,

¹⁵ „Sl. novine FBiH“, broj 35/05.

¹⁶ Članak 15. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine

¹⁷ Prema odredbi članka 150. stavka (2) Zakona o radu za provođenje postupka mirenja nadležno je Mirovno vijeće. U skladu sa odredbama članka 153. Zakona o radu strane u sporu mogu prihvatiti ili odbiti prijedlog mirovnog vijeća, a ako ga prihvate, prijedlog ima pravnu snagu i učinak kolektivnog ugovora. Drugi način rješavanja spora je arbitraža, s tim da je odluka arbitraže konačna i obvezujuća i protiv iste ne postoji mogućnost vođenja sudskog spora.

rješenja predložena u tekstu zakona su u suglasju sa zakonodavstvima država regije, ali i sa Zakonom o mirnom rješavanju radnih sporova Republike Srpske. Ono što je također značajno da se, nakon devet godina, ovo pitanje (iako ne identično) regulira na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

Nadalje, donošenje ovakvog zakona je od interesa za sve socijalne partnere, i za radnike, i za poslodavce te za državu. On radnicima i sindikatima omogućava brzo i efikasno rješavanje individualni i kolektivnih radnih sporova te značajnu uštedu vremena i novca. I poslodavci trebaju biti zadovoljni, jer će im se osigurati forum koji će ubrzati procese odlučivanja te smanjiti nepotrebne troškove nastale kasnim sudskim utvrđivanjem da se radi o nepravilnom postupanju što je vezano za naknade i zatezne kamate. Vlada ima interes da uspostavi novi mehanizam za unaprjeđenje i jačanje socijalnog dijaloga između strana u sporu, bilo da se radi o individualnom radnom sporu (radnik i poslodavac) ili da se radi o kolektivnom radnom sporu između učesnika kolektivnog ugovaranja. Također, interes vlasti je smanjenje broja sudskih sporova koji dovode do zagušenja pravosudnog sistema što utiče na povećanje nepovjerenja građana u pravosudne institucije te državne organe i državu općenito. Praktični primjeri država sa razvijenim alternativnim načinima rješavanja sporova, uključujući i mirno rješavanje radnih sporova, pokazuju da broj sporova koji se rješavaju na ovaj način može biti od 50%¹⁸ do skoro 90%¹⁹. Iz svih naprijed navedenih razloga, cijenim da donošenje ovog zakona treba podržati te da će isti donijeti značajne kvalitete u radnom zakonodavstvu i radnoj praksi.

¹⁸Npr. Irska.

¹⁹Sjedinjene Američke Države.

PRIJEDLOG UPFBIH PRIJEDLOG ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU RADNIH SPOROVA

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet Zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuje se postupak mirnog rješavanja radnih sporova (individualnih i kolektivnih), način određivanja miritelja i arbitara i druga pitanja od značaja za mirno rješavanje radnih sporova za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacije), ako drugim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Postupak mirnog rješavanja radnih sporova pokreće se i vodi u skladu sa ovim zakonom, ukoliko o istom nije odlučeno pravosnažnom sudskom odlukom.

Član 2.

(Definicije pojmova)

U smislu ovog zakona, pojedini izrazi imaju sljedeće značenje:

- a) stranom u individualnom radnom sporu smatraju se radnik i poslodavac (u daljem tekstu: strane u individualnom sporu);
- b) stranom u kolektivnom radnom sporu smatraju se učesnici u kolektivnom pregovaranju i drugi subjekti kolektivnih prava (u daljem tekstu: strane u kolektivnom sporu);
- c) miriteljem se smatra lice izabrano za miritelja u skladu sa ovim zakonom koje kao član mirovnog vijeća posreduje između strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, te daje prijedloge i preporuke, sa ciljem zaključivanja sporazuma o mirnom rješavanju radnog spora;
- d) arbitrom se smatra lice koje kao član arbitražnog vijeća donosi odluku kojom se okončava radni spor;
- e) individualni radni spor je spor koji se vodi povodom prestanka ugovora o radu, ponude i zaključivanja ugovora o radu pod

- izmijenjenim uvjetima, neisplaćivanja plaća i naknada, otpremnine i naknade štete (u daljem tekstu: individualni spor);
- f) kolektivni radni spor je spor nastao povodom zaključivanja, primjene, izmjene ili dopune, odnosno otkazivanja kolektivnog ugovora, donošenja i primjene pravilnika o radu, ostvarivanja prava na sindikalno organiziranje, osnivanja vijeća zaposlenika i drugih kolektivnih prava (u daljem tekstu: kolektivni spor);
 - g) mirovno vijeće je tijelo koje sporazumno osnivaju strane u individualnom i kolektivnom radnom sporu koje daje prijedloge i preporuke u cilju zaključivanja sporazuma o mirnom rješavanju spora;
 - h) arbitražno vijeće je tijelo koje se osniva u skladu sa ovim zakonom radi konačnog rješavanja radnog spora.

Član 3.

(Dobrovoljnost u mirnom rješavanju sporova)

- (1) Strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu dobrovoljno odlučuju o mirnom rješavanju radnog spora, ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu same biraju miritelje i arbitre sa Liste miritelja i arbitara (u daljem tekstu: Lista).

Član 4.

(Učesnici u postupku mirnog rješavanja sporova)

- (1) U postupku mirnog rješavanja radnog spora učestvuju strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, odnosno tijelo za mirno rješavanje radnih sporova, u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Miritelji, odnosno arbitri u svom radu dužni su da postupaju savjesno i nepristrasno.

Član 5.

(Troškovi postupka mirenja, odnosno arbitraže)

Svaka strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu snosi svoje troškove nastale u postupku mirenja, odnosno arbitraže, osim troškova miritelja, odnosno arbitra sa Liste koju utvrđuje u skladu sa ovim zakonom federalni ministar rada i socijalne politike (u daljem tekstu:

federalni ministar), čije troškove snosi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

DIO DRUGI – MIRNO RJEŠAVANJE RADNIH SPOROVA

Član 6.

(Mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova)

- (1) U slučaju kolektivnog radnog spora iz člana 2. tačka f) ovog zakona, ako strane nisu dogovorile način mirnog rješavanja spora, provodi se postupak mirenja, u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Ukoliko se postupak iz stava (1) ovog člana ne okonča u razumnom roku, koji ne može biti duži od 30 dana ili se postupak mirenja okonča neuspješno, strane u sporu imaju pravo da podnesu tužbu nadležnom sudu, u rokovima koji teku od dana okončanja postupka mirenja.
- (3) Mirenje iz stava (1) ovog člana provodi mirovno vijeće.

Član 7.

(Mirno rješavanje individualnih radnih sporova)

- (1) Prije podnošenja tužbe radnik i poslodavac mogu se dogovoriti o mirnom rješavanju spora na način i pod uvjetima predviđenim ovim zakonom.
- (2) Ukoliko se postupak iz stava (1) ovog člana ne okonča u razumnom roku, koji ne može biti duži od 30 dana ili se postupak mirenja okonča neuspješno, mirovno vijeće donosi odluku o prekidu postupka, a strane u individualnom radnom sporu imaju pravo da podnesu tužbu nadležnom sudu, u rokovima koji teku od dana okončanja postupka mirenja.
- (3) Mirenje iz stava (1) ovog člana provodi mirovno vijeće.

Član 8.

(Mirovno vijeće)

- (1) Mirovno vijeće može biti formirano za teritoriju Federacije, odnosno za područje kantona.

- (2) Mirovno vijeće formirano za teritoriju Federacije nadležno je za: kolektivne radne sporove koji proizlaze iz kolektivnih ugovora zaključenih za teritoriju Federacije ili područje dva ili više kantona, te za individualne i kolektivne radne sporove u kojima je jedna od strana federalni organ uprave, federalna upravna organizacija, javna ustanova, javno preduzeće, privredno društvo i drugo pravno lice čije je osnivač Federacija.
- (3) Mirovno vijeće formirano za područje kantona nadležno je za: kolektivne radne sporove koji proizlaze iz kolektivnih ugovora zaključenih za područje jednog kantona, te za individualne i kolektivne radne sporove u kojima je jedna od strana poslodavac čije je sjedište na području tog kantona.

Član 9.

(Mirovno vijeće za teritoriju Federacije)

- (1) Mirovno vijeće za teritoriju Federacije sastoji se od tri člana: po jednog predstavnika strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, kao i jednog predstavnika - miritelja kojeg izaberu strane u sporu sa Liste koju utvrđuje u skladu sa ovim zakonom federalni ministar, a koji obavlja poslove predsjedavajućeg mirovnog vijeća.
- (2) Mirovno vijeće iz stava (1) ovog člana formira rješenjem federalni ministar, u skladu sa ovim zakonom, u roku od dva dana od izbora miritelja iz člana 12. ovog zakona.
- (3) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (4) Mirovno vijeće iz stava (1) ovog člana donosi pravila o postupku pred tim vijećem, kojima se uređuje djelokrug rada ovog vijeća, prava i dužnosti članova, način rada, održavanje sjednica, postupak odlučivanja na sjednicama ovog vijeća, rokovi obavještanja Ministarstva o toku i okončanju postupka i druga pitanja vezana za njegov rad, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (5) Administrativne poslove za mirovno vijeće formirano za teritoriju Federacije, vrši Ministarstvo.
- (6) Postupak mirenja se u pravilu provodi u prostorijama Ministarstva, ali i u drugim prostorijama koje odredi miritelj.
- (7) Troškove za rad člana mirovnog vijeća sa Liste koju utvrđuje federalni ministar, snosi Ministarstvo.

Član 10.

(Mirovno vijeće za područje kantona)

Formiranje mirovnog vijeća za područje kantona, njegov sastav, način rada i druga pitanja koja se odnose na rad tog vijeća, uređuju se propisom kantona.

DIO TREĆI - POSTUPAK MIRNOG RJEŠAVANJA RADNIH SPOROVA

Član 11.

(Pokretanje postupka)

- (1) Postupak mirnog rješavanja individualnog i kolektivnog spora iz čl. 6. i 7. ovog zakona, pokreće se podnošenjem prijedloga Ministarstvu.
- (2) Prijedlog iz stava (1) ovog člana strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu mogu da podnesu zajednički ili pojedinačno.
- (3) Prijedlog iz stava (1) ovog člana sadrži: ime, prezime i adresu, odnosno naziv i sjedište strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, predmet spora, te podatke o predstavnicima strana iz člana 9. ovog zakona.
- (4) Ukoliko strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu prijedlog iz stava (1) ovog člana podnose zajednički, u istom se pored podataka iz stava (3) ovog člana navode i podaci o miritelju kojeg su strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu sporazumno izabrale sa Liste.
- (5) Strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, uz prijedlog iz stava (1) ovog člana dostavljaju dokumentaciju u vezi sa predmetom spora, kao i prijedlog dokaza i svjedoka, ukoliko ih imaju.
- (6) Ako je prijedlog iz stava (1) ovog člana podnijela jedna od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, Ministarstvo će odmah po prijemu prijedloga, taj prijedlog dostaviti drugoj strani u individualnom, odnosno kolektivnom sporu i pozivati je da se u roku od pet dana od dana prijema prijedloga izjasni da li prihvata mirno rješavanje spora.
- (7) O izjašnjenju iz stava (6) ovog člana, kao i u slučaju kada se druga strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu u roku iz stava

(6) ovog člana ne izjasni o prihvatanju prijedloga, Ministarstvo obavještava stranu koja je podnijela prijedlog za mirno rješavanje spora.

- (8) Ukoliko druga strana prihvati prijedlog za mirno rješavanje spora, dužna je u izjašnjenju iz stava (6) ovog člana dostaviti i podatke o svom predstavniku iz člana 9. ovog zakona.

Član 12.

(Izbor miritelja)

- (1) Miritelja sporazumno biraju strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu sa Liste, u roku od tri dana od dana prihvaćanja pojedinačnog prijedloga, o čemu odmah obavještavaju Ministarstvo.
- (2) Ako strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu sporazumno ne odrede miritelja, određuje ga federalni ministar, u roku od tri dana od isteka roka iz stava (1) ovog člana.

Član 13.

(Učešće miritelja u postupku mirnog rješavanja radnog spora)

- (1) Miritelj učestvuje u:
- a) individualnom radnom sporu, i
 - b) kolektivnom radnom sporu.
- (2) Ministarstvo će dostaviti prijedlog i dokumentaciju u vezi sa predmetom spora miritelju koji je određen za rješavanje spora, u roku od tri dana od izbora, odnosno određivanja miritelja iz člana 12. ovog zakona.

Član 14.

(Učešće miritelja u individualnom i kolektivnom radnom sporu)

Miritelj u individualnom i kolektivnom radnom sporu:

- a) zakazuje sjednice;
- b) prisustvuje razgovorima strana u sporu;
- c) predlaže moguća rješenja;
- d) utvrđuje činjenice od značaja za mirno rješavanje radnog spora;
- e) daje preporuke u vezi sa načinom rješavanja radnog spora;
- f) pruža stručnu i drugu pomoć učesnicima.

Član 15.

(Postupak mirenja u djelatnostima od javnog interesa)

- (1) Izuzetno od člana 3. ovog zakona, u djelatnostima od javnog interesa kao i u djelatnostima u kojima bi prekid rada mogao da ugrozi život, ličnu sigurnost i zdravlje ljudi ili da nanese štetu većih razmjera (snabdijevanje električnom energijom i vodosnabdijevanje, željeznički, zračni, poštanski saobraćaj, telekomunikacije, javni rtv servis, komunalna djelatnost, djelatnosti zaštite od požara, zdravstvena i veterinarska zaštita, sistem bezbjednosti Federacije), strane u kolektivnom sporu dužne su da pokrenu postupak mirenja, u roku od tri dana od dana nastanka spora.
- (2) Ukoliko strane u kolektivnom sporu ne iznesu spor pred mirovno vijeće u roku iz stava (1) ovog člana, dužne su da o tome obavijeste federalno, odnosno kantonalno ministarstvo nadležno za rad.
- (3) Federalni, odnosno kantonalni ministar će po službenoj dužnosti pokrenuti postupak mirenja, odnosno odrediti mirovno vijeće sa Liste, u roku od tri dana od prijema obavijesti iz stava (2) ovog člana.

Član 16.

(Provođenje postupka mirnog rješavanja radnog spora)

- (1) Kada strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu sporazumno izaberu miritelja, on je dužan da u roku od tri dana od prijema dokumentacije zakaže sastanak sa predstavnicima strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu iz člana 9. ovog zakona, koji čine tijelo za mirno rješavanje radnog spora.
- (2) Miritelj je dužan da zakaže raspravu u roku od tri dana od dana održavanja sastanka iz stava (1) ovog člana, o čemu obavještava strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu.
- (3) U postupku rješavanja radnog spora, miritelj ima pravo da traži i prikuplja informacije, dokaze i druge podatke od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, kao i da predloži vještake i druge stručnjake, uz saglasnost i o trošku strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu.

Član 17.

(Sporazum o predmetu spora)

- (1) Sporazum koji strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu postignu u postupku mirenja zaključuje se u pisanoj formi, obavezujući je za obje strane i ima snagu izvršne isprave.
- (2) Sporazum iz stava (1) ovog člana smatra se zaključenim kada ga potpišu strane u sporu i mirovno vijeće koje je učestvovalo u postupku mirenja.
- (3) Ako je između strana u postupku zaključen kolektivni ugovor, sporazum zaključen u postupku mirenja postaje sastavni dio kolektivnog ugovora.
- (4) Primjerak potpisanog sporazuma iz stava (1) ovog člana miritelj dostavlja Ministarstvu.
- (5) Ako strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, uz pomoć miritelja u roku od 15 dana, od dana održavanja rasprave iz člana 16. ovog zakona ne zakluče sporazum o predmetu spora, miritelj proglašava mirenje neuspjelim i o tome obavještava strane u sporu i Ministarstvo.

Član 18.

(Arbitražno vijeće)

- (1) Ukoliko strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu ne riješe spor u postupku mirenja, rješavanje spora mogu sporazumno povjeriti arbitražnom vijeću.
- (2) Arbitražno vijeće iz stava (1) ovog člana sastoji se od tri člana. Svaka strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu bira po jednog arbitra sa Liste, a trećeg arbitra sa Liste imenuje federalni ministar, koji obavlja poslove predsjedavajućeg arbitražnog vijeća.
- (3) Arbitražno vijeće iz st. (1) i (2) ovog člana formira rješenjem federalni ministar, u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Protiv rješenja iz stava (3) ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (5) Strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu su dužne da dostave arbitražnom vijeću svu dokumentaciju o predmetu spora, kao i imena lica koja treba saslušati u postupku.

- (6) Predsjedavajući arbitražnog vijeća je dužan da zakaže raspravu u roku od tri dana od dana prijema dokumentacije o predmetu spora o čemu obavještava strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu.
- (7) Arbitražno vijeće iz stava (1) ovog člana donosi pravila o postupku pred tim vijećem, kojima se uređuje djelokrug rada ovog vijeća, prava i dužnosti članova, način rada, održavanje sjednica, postupak odlučivanja na sjednicama ovog vijeća, rokovi obavještavanja Ministarstva o toku i okončanju postupka i druga pitanja vezana za njegov rad, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (8) Administrativne poslove za arbitražno vijeće vrši Ministarstvo.
- (9) Postupak arbitraže se u pravilu provodi u prostorijama Ministarstva, ali i u drugim prostorijama koje odredi arbitar.
- (10) Formiranje arbitražnog vijeća za područje kantona, njegov sastav, način rada i druga pitanja koja se odnose na rad tog vijeća, uređuju se propisom kantona.
- (11) Troškove za rad arbitra kojeg imenuje federalni ministar, a koji obavlja poslove predsjedavajućeg arbitražnog vijeća, snosi Ministarstvo.

Član 19.

(Postupak pred arbitražnim vijećem)

- (1) Predsjedavajući arbitar rukovodi raspravom, uzima izjave od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu i drugih lica u postupku ukoliko ocijeni da je to potrebno.
- (2) Strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu imaju pravo da se pred arbitražnim vijećem izjasne o predmetu spora i o navodima druge strane u sporu.
- (3) Ako jedna od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu neopravdano izostane sa rasprave arbitražno vijeće može da održi raspravu u njenom odsustvu, uzimajući u obzir dokumentaciju koju je ta strana dostavila.

Član 20.

(Odluka arbitražnog vijeća)

- (1) Arbitražno vijeće temelji svoju odluku na zakonu, kolektivnom ugovoru i drugom propisu.

- (2) Odluku o predmetu spora arbitražno vijeće donosi većinom glasova u roku od 30 dana od dana otvaranja rasprave, te primjerak dostavlja stranama u individualnom, odnosno kolektivnom sporu i Ministarstvu.
- (3) Odluka arbitražnog vijeća je konačna i obavezujuća za strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu i ima snagu izvršne isprave.
- (4) Ako je između strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu zaključen kolektivni ugovor, odluka arbitražnog vijeća ima pravnu snagu i dejstvo kolektivnog ugovora.
- (5) Odluka iz stava (1) ovog člana sadrži:
 - a) ime, prezime i adresu, odnosno naziv i sjedište strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu,
 - b) izreku,
 - c) obrazloženje,
 - d) datum donošenja odluke i
 - e) imena, prezimena i potpise arbitara.

Član 21.

(Sudsko odlučivanje)

Ukoliko strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu ne riješe spor u postupku mirenja i rješavanje tog spora ne povjere arbitražnom vijeću, mogu zatražiti sudsko odlučivanje o tom sporu, u skladu sa zakonom.

Član 22.

(Izuzeće miritelja i arbitara)

- (1) Miritelj ili arbitar zatražit će izuzeće od rada u predmetu po službenoj dužnosti i o tome obavijestiti Ministarstvo, u slučaju:
 - a) ako zastupa neku od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu ili je zastupao neku od strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu u posljednje tri godine,
 - b) ako je srodnik neke od strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu u pravoj ili pobočnoj liniji do četvrtog stepena i u tazbinskoj liniji do drugog stepena,

- c) ako je povezan sa stranama u individualnom, odnosno kolektivnom sporu na bilo koji način koji bi mogao da utiče na njegovu nepristrasnost.
- (2) Strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu može zahtijevati izuzeće miritelja ili arbitra iz razloga navedenih u stavu (1) ovog člana. U svom zahtjevu strana u sporu mora navesti okolnosti zbog kojih smatra da postoji neki od razloga za izuzeće.
- (3) O zahtjevu iz stava (2) ovog člana odlučuje federalni ministar rješenjem protiv kojeg nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 23.

(Evidencija o postupcima mirnog rješavanja radnih sporova)

Ministarstvo vodi evidenciju o postupcima mirnog rješavanja radnih sporova iz čl. 6. i 7. ovog zakona, a naročito:

- a) ime, prezime, adresu, odnosno naziv i sjedište strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu,
- b) ime i prezime miritelja, odnosno arbitra,
- c) predmet spora, datum pokretanja postupka,
- d) datum okončanja spora i način kako je spor riješen.

DIO ČETVRTI - MIRITELJI I ARBITRI

Član 24.

(Izbor miritelja i arbitara)

- (1) Za miritelja može da bude izabrano punoljetno lice koje ispunjava sljedeće uvjete:
 - a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da ima visoku stručnu spremu, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa najmanje 240 ECTS bodova) ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja i najmanje pet godina radnog staža u oblasti radnih odnosa,
 - c) da je istaknuti stručnjak u oblasti radnih odnosa, odnosno da ima iskustvo u oblasti socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja,
 - d) da nije osuđivano za krivično djelo.
- (2) Za arbitra može da bude izabrano punoljetno lice koje ispunjava sljedeće uvjete:

- a) da je državljanin Bosne i Hercegovine,
 - b) da ima visoku stručnu spremu, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa najmanje 240 ECTS bodova) ili drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sistema studiranja za sticanje diplome pravne ili upravne struke i najmanje deset godina radnog staža u oblasti radnih odnosa,
 - c) da je istaknuti stručnjak u oblasti radnih odnosa, odnosno da ima iskustvo u oblasti socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja,
 - d) da nije osuđivano za krivično djelo.
- (3) Izbor miritelja i arbitara vrši se putem javnog poziva koji objavljuje Ministarstvo.
 - (4) Listu miritelja i arbitara utvrđuje federalni ministar u roku od 15 dana od dana isteka roka za podnošenje prijave na javni poziv iz stava (3) ovog člana.
 - (5) Lista iz stava (4) ovog člana utvrđuje se na period od četiri godine i objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

Član 25.

(Lista miritelja i arbitara)

- (1) Listu vodi Ministarstvo, a sadrži sljedeće podatke:
 - a) ime, prezime i adresu miritelja, odnosno arbitra,
 - b) stručnu spremu,
 - c) naziv i sjedište poslodavca miritelja, odnosno arbitra ako je u radnom odnosu.
- (2) Miritelj i arbitar dužni su da Ministarstvu prijave promjenu podataka iz stava (1) ovog člana u roku od tri dana od dana nastanka promjene.

Član 26.

(Obaveza obavještanja o toku i okončanju postupka)

Miritelj i arbitar dužni su da redovno obavještavaju Ministarstvo o toku i okončanju postupka mirnog rješavanja radnog spora, u skladu sa pravilima o postupku iz člana 9. stav (4) ovog zakona, odnosno u skladu sa pravilima o postupku iz člana 18. stav (7) ovog zakona.

Član 27.

(Pravo na naknadu)

- (1) Miritelj i arbitar imaju pravo na naknadu za rad.
- (2) Miritelj i arbitar dužni su da po okončanju postupka mirenja odnosno arbitraže podnesu izvještaj federalnom ministru.
- (3) Visinu i uvjete za ostvarivanje prava na naknadu iz stava (1) ovog člana utvrđuje federalni ministar, u skladu sa važećim propisima.
- (4) Sredstva iz stava (1) ovog člana obezbjeđuju se u budžetu Federacije.

Član 28.

(Pravo na odsustvo)

Miritelj i arbitar imaju pravo na odsustvo sa rada bez naknade plaće za vrijeme trajanja postupka mirenja, u skladu sa ovim zakonom.

Član 29

(Prestanak svojstva miritelja i arbitra)

- (1) Svojstvo miritelja i arbitra prestaje brisanjem sa Liste, ako:
 - a) se naknadno utvrdi da nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 24. ovog zakona;
 - b) prestanu da postoje uslovi iz člana 24. st. (1) tač. a) i d) i st. 2. tač. a) i d) ovog zakona;
 - c) istekne period na koji je izabran, ako ne bude ponovo izabran;
 - d) nestručno i nesavjesno obavlja dužnost;
 - e) neopravdano odugovlači postupak mirnog rješavanja radnog spora;
 - f) podnese zahtjev za razrješenje.
- (2) Rješenje o brisanju sa Liste u slučajevima iz stava (1) ovog člana donosi federalni ministar.
- (3) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.
- (4) Rješenje iz stava (2) ovog člana objavljuje se u „Službenim novinama Federacije BiH“.

DIO PETI - NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA I KAZNE NE ODREDBE

Član 30.

(Nadzor nad primjenom zakona)

- (1) Nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo.

- (2) Inspeksijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši kantonalna, odnosno federalna inspekcija rada.

Član 31.

(Vrste i visine prekršaja)

- (1) Novčanom kaznom od 50,00 KM do 500,00 KM kaznit će se za prekršaj strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu – fizička lica ako:
- a) na traženje miritelja izričito odbije da dostavi ili dostavi netačne i krivotvorene informacije, dokaze i druge podatke, član 16. stav (3) ovog zakona;
 - b) izričito odbije da dostavi ili arbitražnom vijeću dostavi netačne informacije i krivotvorenu dokumentaciju o predmetu spora, član 18. stav (5) ovog zakona.
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu – pravna lica novčanom kaznom od 500,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu – pravnog lica novčanom kaznom od 50,00 KM do 500,00 KM.
- (4) Novčanom kaznom od 500,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj miritelj, odnosno arbitar ako:
- a) ne zakaže sastanak sa predstavnicima strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu u roku iz člana 16. stav (1) ovog zakona;
 - b) ne zakaže raspravu u roku iz člana 16. stav (2), odnosno člana 18. stav (6) ovog zakona;
 - c) ne zatraži izuzeće od rada u predmetu po službenoj dužnosti, član 22. stav (1);
 - d) ne prijavi promjenu podataka, član 25. stav (2);
 - e) redovno ne obavještava Ministarstvo o toku i okončanju postupka mirnog rješavanja radnog spora, član 26. ovog zakona.

DIO ŠESTI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 32.

(Prestanak primjene propisa)

- (1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje primjena odredbi čl. 150. do 155. Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16).

- (2) Postupci mirenja započeti u skladu sa odredbama čl. 150. do 155. Zakona o radu iz stava (1) ovog člana, završit će se prema odredbama tog zakona.

Član 33.

(Primjena Zakona na mirovno i arbitražno vijeće za područje kantona)

Do donošenja propisa iz čl. 10. i 18. stav (10) ovog zakona na formiranje mirovnog i arbitražnog vijeća za područje kantona, njegov sastav, način rada i druga pitanja koja se odnose na rad tih vijeća, primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 34.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Federacije BiH”.

Pripremio Prof.dr.sc. Ivo Rozić

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA MIRNOM RJEŠAVANJU RADNIH SPOROVA

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana IV.A.20.(1)d), a u vezi sa članom III.2.e) i članom II.A.2.1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama člana IV.A.20.(1)d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti, a prema odredbama člana III.2.e) federalna vlast i kantoni nadležni su za socijalnu politiku.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Mirno rješavanje radnih sporova predstavlja pravni mehanizam za ostvarivanje individualnih i kolektivnih prava iz radnog odnosa, kroz jednu vrstu socijalnog dijaloga potpomognutu od strane miritelja i arbitara. Ova vrsta rješavanja radnih sporova uvodi se radi unaprjeđenja pristupa pravdi, kao jednog od osnovnih ljudskih prava propisanih Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i radi ekonomičnosti u smislu rasterećenja sudova, te u smislu postizanja dogovora o sporu u kraćem roku u odnosu na dugotrajnost postupaka koji se vode pred sudom.

Cilj ovog zakona je da se u postupku zasnovanom na načelima dobrovoljnosti, jednakosti, nepristrasnosti i nezavisnosti, uz stručnu pomoć miritelja i arbitara, u relativno kratkom roku, postigne dogovor u vezi sa predmetom individualnog ili kolektivnog radnog spora.

Prilikom izrade ovog zakona korištena su i određena načela na kojima se zasniva Direktiva Vijeća Evropske unije o određenim aspektima medijacije u građanskim i privrednim stvarima 2008/52EZ (2008). Iako se odnosi na

prekogranične sporove, u Direktivi se navodi da se principi na kojima se zasniva ista mogu uvesti i u modele medijacije koji se provode u unutrašnjim sporovima. Direktiva promoviše unaprjeđivanje pristupa pravdi kroz dostupnost medijacije kao načina sporazumnog rješavanja sporova. Pored toga, Vijeće Evrope je usvojilo niz preporuka o medijaciji i alternativnom rješavanju sporova, sa ciljem usklađivanja zakonske regulative i prakse u zemljama članicama i omogućavanju bržeg i efikasnijeg pristupa pravdi.

Donošenje ovog zakona će biti vrlo bitan iskorak u regulisanju ove pravne oblasti njegovom primjenom će se značajno rasteretiti sudovi, izbjeći dugotrajni sudski postupci, odnosno sami sporovi će se rješavati brže i ekonomičnije.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članom 1. utvrđen je predmet ovog zakona, te propisano da se postupak mirnog rješavanja radnih sporova može voditi u skladu sa ovim zakonom, ukoliko o istom nije odlučeno pravosnažnom sudskom odlukom.

Član 2. sadrži definicije pojmova, odnosno izraza u smislu ovog zakona.

Član 3. određuje osnovno načelo mirnog rješavanja sporova – načelo dobrovoljnosti, prema kojem strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu dobrovoljno odlučuju o mirnom rješavanju radnog spora, te same biraju miritelje i arbitre.

Članom 4. određeni su učesnici u postupku mirnog rješavanja radnih sporova.

Članom 5. propisani su troškovi postupka mirenja, odnosno arbitraže.

Čl. 6. – 9. utvrđen je način rješavanja individualnih i kolektivnih radnih sporova te nadležnost i sastav mirovnog vijeća za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine i za područja kantona.

Čl. 11. – 20. uređen je postupak mirnog rješavanja radnih sporova, način izbora miritelja, učešće miritelja u postupku rješavanja individualnih i

kolektivnih radnih sporova, provođenje postupka, kao i troškovi postupka mirnog rješavanja radnih sporova. Miritelja sporazumno biraju strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu sa Liste, u roku od tri dana od dana prihvatanja pojedinačnog prijedloga, o čemu obavještavaju Ministarstvo. Izuzetno od načela dobrovoljnosti, propisan je postupak mirenja u djelatnostima od javnog interesa. Također, propisano je da se mirno rješavanje spora može okončati sporazumom strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, koji je obavezujući za obje strane, a ako je između strana u sporu zaključen kolektivni ugovor, sporazum postaje sastavni dio kolektivnog ugovora. Sporazum strana u sporu ima snagu izvršne isprave. Ukoliko strane u sporu ne riješe spor u postupku mirenja, propisano je da se rješavanje spora može sporazumno povjeriti arbitražnom vijeću. Utvrđen je sastav arbitražnog vijeća, način izbora članova, te postupak pred arbitražnim vijećem. Propisano je da je odluka arbitražnog vijeća konačna i obavezujuća za strane u individualnom, odnosno kolektivnom sporu, te da se smatra izvršnom ispravom.

Čl. 21. – 23. propisano je da se sudsko odlučivanje može tražiti samo ukoliko strane ne riješe spor u postupku mirenja, a rješavanje tog spora nisu povjerile arbitražnom vijeću. Prilikom provođenja postupka pred mirovnim, odnosno arbitražnim vijećem, strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu može podnijeti zahtjev za izuzeće miritelja ili arbitra, o kojem odlučuje federalni ministar. Utvrđeno je da Federalno ministarstvo rada i socijalne politike vodi evidenciju o postupcima rješavanja individualnih i kolektivnih radnih sporova, te je propisan sadržaj evidencije.

Čl. 24. – 29. propisan je način izbora i uvjeti za miritelja i arbitara, utvrđivanje Liste miritelja i arbitara, određena prava i obaveze istih, te način prestanka svojstva miritelja i arbitara. Utvrđena je obaveza miritelja i arbitara da redovno obavještavaju Ministarstvo o toku i okončanju postupka mirnog rješavanja radnog spora, te prava miritelja i arbitara na naknadu.

Čl. 30. – 31. propisan je nadzor nad primjenom zakona, te utvrđene vrste i visine prekršaja.

Čl. 32. – 34. propisane su prijelazne i završne odredbe.

IV - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona bit će potrebno kontinuirano osiguravati finansijska sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, ovaj zakon propisuje pravo na naknadu miritelja i arbitara izabranih sa Liste, koji će se u to svojstvo birati na osnovu Javnog poziva. Odredbom člana 27. propisano je da se visina i uvjeti za ostvarivanje prava na naknadu miritelja i arbitara utvrđuje odlukom federalnog ministra, a da se sredstva obezbjeđuju u budžetu Federacije. Dakle, troškovi naknade za miritelje izabrane sa Liste, odnosno arbitre imenovane od strane ministra, osiguravaju se u Budžetu Federacije, dok svaka strana u individualnom, odnosno kolektivnom sporu snosi svoje troškove nastale u postupku mirenja.

S obzirom da je odredbama Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/16), već bilo predviđeno osnivanje i rad Mirovnog vijeća za teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, te da su za tu namjenu u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine, unazad nekoliko godina, već osiguravana finansijska sredstva, predviđeno je da se postupak mirenja iz ovog zakona zasniva na postojećim, odnosno planiranim budžetskim izdvajanjima, po transferu za rad Mirovnog vijeća Federacije. Naime, u Razdjelu 51 Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2017. godinu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 104/16), ekonomski kod 6143, osigurana su sredstva u iznosu od 7.000,00 KM za tekući transfer za Mirovno vijeće.

Imajući u vidu da je odredbom člana 33. Prijedloga Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova propisano da se do donošenja propisa iz čl. 10. i 18. ovog zakona na formiranje mirovnog i arbitražnog vijeća za područje kantona, njegov sastav, način rada i druga pitanja koja se odnose na rad tih vijeća, primjenjuju odredbe ovog zakona, to će za naknadu za rad

miritelja i arbitara u mirovnom, odnosno arbitražnom vijeću formiranom za područje kantona, biti potrebno osigurati finansijska sredstva u budžetima kantona. S tim u vezi, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je kao obrađivač ovog zakona provelo konsultacije sa resornim kantonalnim ministarstvima, na način kako je to propisano odredbom člana 6. Pravilnika o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na budžet („Službene novine Federacije BiH“, broj: 34/16). S tim u vezi, a u skladu sa podacima dostavljenim od strane resornih kantonalnih ministarstava, u kantonalnim budžetima za provedbu ovog zakona osiguravat će finansijska sredstva kako slijedi: Kanton Sarajevo 7.000,00 KM, Unsko-sanski kanton 7.000,00 KM, Hercegovačko-neretvanski kanton 3.500,00 KM, Tuzlanski kanton 1.100,00 KM i Bosansko-podrinjski kanton 2.000,00 KM. Što se tiče ostalih pet kantona, Zeničko-dobojski, Srednjobosanski, Zapadno-hercegovački, Posavski i Kanton 10, koji nisu dostavili podatke u razumnom roku, smatrat će se da su saglasni sa fiskalnom procjenom uticaja propisa, shodno odredbi člana 6. stav 3. Pravilnika o proceduri za izradu izjave o fiskalnoj procjeni zakona, drugih propisa i akata planiranja na budžet.

